

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

7. De numero præceptorum Fidei; deque obligatione qua fideles tenentur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

laicos explicitè credere oportere, vnum esse Deum remuneratorem iustorum omnium; & bonorum operum, & vindicem malefactorum, alios verò Fidei articulos implicitè: Clericos porro, quibus est cura animarum iniuncta, aut qualescunque præceptum impositum docendi alios, quæ sunt necessaria ad salutem æternam consequendam, debere explicitè credere omnes articulos Fidei: Episcopos autè oportere eosdem Fidei articulos ita nosse, vt possint eos explicare, distinguere, defendere, & eorum omni poscenti ratione reddere. Cæteros porro Clericos nullam animarum curationem habentes, aut præceptum alios instituendi, solum lege compelli ad id sciendum, & credendum, quod laici scire, & credere debent; dummodo tamen sciant ministrare altari, & inseruire Ecclesie, secundum eum ordinem, quo sunt initiati. Verius tamen est id, quod tradit communis Theologorum opinio nimirum S. Thomas, Bonaventura, Ricardus, Durandus, Scotus, Gabriel. 3. *distin.* 25. laicos debere explicitè credere articulos Fidei, saltem eos, quos publicè celebrat, cantat, proponit, aut docet Ecclesia; qualis est articulus summæ illius indiuiduæ Trinitatis: quales item sunt articuli, qui ad Humanam naturam Christi Domini pertinent, vt eum esse conceptum de Spiritu sancto, natum ex Maria Virgine, passum, crucifixum, & sepultum, è mortuis ad vitam rediisse, & in cælum ascendisse. Si queras, quid sit explicitè quippiam credere, & quid credere implicitè: Respondeo cum Gabriele 3. *d.* 25. q. 1. a. 1. nos. 2. eum credere explicitè aliquid, qui assentitur alicui rei sibi dictæ, vel quam cogitatione concipit; is verò credit implicitè, qui credit aliquid generatim, & in eo credit multa alia, quæ in eo continentur, vt cum credit quis omnia, quæ credit Ecclesia.

Cap. VII.

De numero præceptorum Fidei, de quæ obligatione, qua fideles tenentur.

Primò Queritur, quot sint præcepta Fidei? Respondeo, ad Fidem tria præcepta reuocari: primum est præceptum sciendi res Fidei: secundum, credendi eas: tertium, confitendi debito, & opportuno tempore Fidem. Duo prima consummantur, & perficiuntur actu mentis interno, ex pie voluntatis studio, & affectu: tertium, opere externo completur.

Secundò Queritur, præceptum sciendi res Fidei, quando incipiat nos obligare? Respondeo, in hunc modum statim atque aliquis rationis est compos, siue Christianus sit, siue à Christi religione alienus, incipit hac lege, & præcepto teneri quoniam est iuris diuini præceptum, & ad salutem æternam necessarium: Nam teste Paulo; *sine fide impossibile est placere Deo*: ergo quisque, cum primum vsum rationis consequitur, incipit lege diuina obligari ita, vt res Fidei scire debeat, cum oporteat eum in hoc studium, curam, & operam suam collocare, vt assequi possit vitam æternam. Obijcies: Lex vim obligandi non habet, nisi promulgetur: at lex Fidei non est vbique,

promulgata; nam multæ sunt gentes, quæ nihil adhuc de Fide penitus audierunt. Respondeo, eos quibus lex Fidei non est promulgata, excusari à peccato contra Fidem propter ignorantiam: quæuis, (vt rectè docuit S. Thomas. 2. 2. *questione decima, articulo primo ad. 1.*) possint in æternum damnari propter alia crimina scienter contra legem naturæ commissa: nec aliquis cum sola naturalis legis noticia, & obseruatione salutem, iustitiam, & gratiam adipisci potest: nam sine fide impossibile est placere Deo.

Tertiò Queritur, An singuli fidelium lege, & præcepto compellantur ad sciendos omnes Fidei articulos? Respondeo compelli, vel ad sciendum articulos Fidei, vt Theologis proponuntur, qui sunt quatuordecim supra iam expositi, iuxta numerum eorum, quæ de Christi Domini natura Diuina, & Humana creduntur: vel prout in Symbolo Apostolorum continentur, duodecim sententijs comprehensi, iuxta numerum duodecim Apostolorum: licet multi aliquando à peccato excusentur, aliquos articulos ignorantes, vel quia adeo sunt hebeti ingenio, vt eos capere non possint: vel quia nihil vnquam de huius præcepti vi, & auctoritate audierint; vel quia nacti doctores non sint, à quo possent institui, vel quia huius rei sunt penitus obliui.

Quartò Queritur, An singuli Christiani vi præcepti Diuini debeant Symbolum Apostolorum, vel quatuordecim Fidei articulos discere, aut memoriæ mandare, aut memoria tenere? Respondeo, Ecclesiastici quidem præcepti vi, non Diuini, vt dicam inferius, debere discere. At eos excusari ab articulis Fidei discendis, & in memoriæ redigendis, eo ordine, quo vel in Symbolo Apostolorum continentur, vel à Theologis traduntur. Satis enim est, si de singulis articulis rogati rectè respondeant. Non enim idem est, Fidei articulos addiscere, aut memoria tenere, aut memoriter referre, quod scire: multi enim sciunt, quæ ad suum officium munusque spectant, qui tamen ea memoriter narrare non possunt, cum tamen de singulis rogati probè nouerint hæc esse faciendæ, illa non item; hoc esse credendum, illud verò minimè, vt statim dicemus. Ergo articulos Fidei scire debemus, non autem memoria tenere, aut memoriter recensere.

Quintò Queritur, An singuli fidelium præter articulos Fidei, scire, addiscere, & memoriæ tradere debeant alia doctrinæ Christianæ rudimèta, & principia; veluti precationem dominicam, salutationem angelicam, Decalogi præcepta, & quinque Ecclesie mandata, & septem demum sacramenta à Christo instituta, & modum, quo quisque signo crucis salutari, se signare, & munire debeat? Dux sunt opiniones, prima est quorundam iuniorum asserentium singulos fidelium præcepto, & lege compelli ad hæc omnia sciendæ, discendæ, & memoriæ mandandæ: quia quisque debet scire, quæ ad suum statum, officium, munusque pertinent: sed ad statum vniuscuiusque Christiani spectat explicitè credere articulos Fidei, & Deum precari, eius auxilium, opem, & gratiā inuocare, & seruare omnia Decalogi præcepta, quinque item Ecclesie mandata, & sacramenta suscipere, per quæ gratiam consequimur.

Secunda,

Secunda vero opinio negat singulos fidelium lege compelli ad haec omnia perdiscenda, ratio eius est, quia nullum extat eiusmodi praeceptum; Neque enim est diuinum, ut planum cuius, & perspicuum est; quoniam non omnia praedicta sunt iuris diuini; nec est naturale, cum non omnia ad naturae ius spectent: nec ecclesiasticum, quia nusquam legitur constitutum.

In hac controuersa illud primo loco dicendum est, nequaquam iuris esse diuini, uti haec omnia discantur, aut memoriae mandentur, vel memoria teneantur: Siquidem Ecclesiae praecepta iuris diuini non sunt, nec item Salutatio Angelica. Deinde, iuris naturalis non est, uti haec omnia addiscantur. Nam licet iure naturali debeamus Deum precari, & orare, eiusque diuinam opem in difficultatibus, & periculis implorare; haud tamen praecipitur cogimur, certa, & praescripta verborum formula uti ad Deum inuocandum, & obsecrandum. Item, licet iure naturali a furto, homicidio, adulterio, periurio, detractione, falso testimonio abstinere debeamus, non tamen consequitur, ut vi praecipitur Decalogum memoriae commendemus, satis enim est, si quibus fidelium rogatus, An sit furandum, peccandum, mentendum, adulterandum, occidendum, detrahendum, & falsum testimonium contra aliquem dicendum, respondeat, Minime; quoniam furum, periurum, mendacium, homicidium, adulterium, & falsum testimonium suapte natura sunt mala, & sic caetera quisque scire debet, non tamen memoriae mandare, aut memoriter referre, quae ad suum officium, & statum pertinent.

Practerea planè constat, in Ecclesia fuisse praecipuum longo usu, & consuetudine confirmatum, ut singuli fidelium discerent, & memoriae maderent Symbolum Apostolorum, Precationem dominicam, & bene ac Christianè agendi institutum, & regulam. Nam in cap. vos ante omnia, de consecratione distinctione quarta, ex Augustino refertur: vos ante omnia, iam mulieres, quam viri qui filios in Baptismo suscepistis, moneo, ut vos cognoscatis fideles apud Deum existisse pro illis, quos vixi estis de sacro fonte suscipere: ideoque semper eos admonete, ut castitatem custodiant, iustitiam diligant, charitatem teneant: ante omnia Symbolum, & orationem Dominicam, & vos ipsi tenete, & illis, quos de sacro fonte suscepistis, ostendite. Haec illes, quibus quidem in verbis expressè nihil apparet, ex quo praecipitur obligationem aperte deducere possumus, qua compellamur ad praedicta omnia addiscenda. Nauarrus in Manuali, capite undecimo, num. 22. in capite, quando, de consecratione distinctione prima Paludatum in quarto distinctione, 15. questione quinta lectus, ait, esse praecipuum; sed curus transgressio sic tantum venialis culpa, non lethalis. Modica vero nullam vult esse praecipitur obligationem addiscendi praedicta, Angelus, Syluester, Tabienfis, Armilla, in verbo fides, docent singulos fidelium praecipitur cogi ad discendum articulos Fidei, seu Symbolum Apostolorum, precationem Dominicam, Decalogi praecipitur, & modum se Crucis signo munendi; & nihil aliud tradiderunt. Attamen negare non possumus, eos auctores postea seiplos explicuisse, dum addunt, sufficere quidem, si haec omnia sciatur; licet non memoria teneantur;

Medina de oratione q. 10.

sufficere item, si quis rogatus de singulis credendis, & agendis, nouerit ad interrogata respondere. Obijcies, in Concilio Moguntino sub Carolo Magno capitulo 45. esse constitutum, Symbolum, quod est signaculum Fidei, & orationem Dominicam discere, semper admonere Sacerdotes populum Christianum: verum quoque, ut disciplinam condignam habeant, qui haec discere negligunt: sicut in ieiunio, sive in alia castigatione erocentur: in concilio etiam Forouiliensi sub Carolo, & Pipino post symbolum fidei recitatum dicitur: Symbolum vero, & orationem Dominicam omni Christiano memoriter sciat, omnis aetas, omnis sexus, omni que conditio, masculi, feminae, iuuenes, senes, serui, liberi, pueri, coniugati, inuoluti, & pueri: quia sine hac benedictione nullus poterit in caelestis regno percipere portionem: Item in concilio Remensi sub eodem Imperatore, capitulo secundo, deccitur, ut omnes orationem, quam Dominus noster, Iesus Christus discipulis suas orare docuit, verba discerent, & sensu bene intelligerent: quia illam ignorare nulli Christiano licet. Denique in Concilio Toletano quarto, capitulo nono dicitur, orationem Dominicam quaedam Sacerdotes discere deberent, quia cum Saluator noster docuit, & praecipit: & quia sine intermissione orandum est, quotidie dici debet, quod quotidie dici iubetur. Sed licet tantum probant fuisse Ecclesiarum olim praecipitur, ut singuli discerent Symbolum Apostolorum, & precationem Dominicam, nimirum, ut quisque sciret, quid esset petendum a Deo, & quid de Deo credendum. Fatemur igitur, iure tantum naturali, & diuino debere nos Deum precari, eius auxilium implorare, sine hac, sive illa verborum praescripta formula vitamur. Monendi tamen sunt singuli, ut precationem Dominicam addiscant, & memoriae tradant; licet satis sit, si quisque sciat petere ea, quae in precatione Dominica continentur. Item, qui obtusore sunt ingenio, non sunt cogendi, ut praecipitur Decalogi recitent memoriter, aut memoriae mandent eo ordine, quo in lege continentur, uti iam dixi satis, si de singulis eorum rogati, an hoc sit faciendum an fugiendum, an illud sit bonum, an malum, rectè ac verè responderent, hoc enim est scire Decalogi praecipitur. Postremo monendi sunt, ut Ecclesiae sacramenta perdiscant: neque tamen condemnandi sunt tantum praecipitur violatores si non didicerint, dum modo id sacramentum nouerint, quod suscipere, lege, & praecipitur coguntur: hoc enim est singulos scire, quae ad ipsorum statum, & officium pertinent: Negari profectò non potest, in magno periculo veritari eos qui fidei articulos, & decem diuinae legis praecipitur non discunt. Et magna est parentum, & pastorum Ecclesiasticorum negligentia, qui haec a suis, quorum curam habent, discenda non curant: Sed quare qua lingua, & sermone prima Christianae doctrinae, & fidei elementa quisque discere debeat? Quidam aiunt, vernacula lingua, & sermone ea esse singulis perdiscenda; quò facilius capiuntur: & certè id videretur commodius, & utilius, & mori ac vsui Ecclesiae congruentius. Ceterum, & latina, & vernacula lingua ea quisque discere iure potest, ut Nauarrus insinuat: nam sufficit vernaculique, cum de singulis rogatur, si verò, & rectè respondeat.

Sexto Queritur, quando nam credendi praecipitur.

pro,

Cap. VIII.

De Peccatis, quæ contra Fidem admittuntur.

Primò Quæritur, quod sit primum peccati genus, quod contra Fidem committitur: **R**espondeo, esse ignorantiam rerum credendarum: nam ut paulo antè iam dixi præcepto, & lege compellimur ad articulos, & prima fidei rudimenta, & principia scienda.

Secundò Quæritur, An ignorantia rerum credendarum sit per se peccatum? Quidam opinantur non esse, sed tantum esse causam peccati: sicut, inquit, ignorantia rerum agendarum non est per se peccatum, sed solum ideo est mala, quia est causa peccati, qua in agendo peccamus. **E**odem modo, ignorantia rerum credendarum non est mala per se, sed quia causa est, ut in credendo labamur. **S**ed mihi verius videtur, quod alij senserunt asserentes ignorantiam rerum credendarum esse per se peccatum; quia est ommissio eius, quod scire debemus: omnis autem ommissio iusti ac debiti præcepti, est per se peccatum. Ex quo efficitur, ut si quis res Fidei ignoret; quas scire debet, hoc ipso peccato sese commaculet, siue postea credendo erret, siue non erret.

Tertiò Quæritur, An ignorantia credendorum sit per se peccatum, an verò ratione negligentia in rebus Fidei sciendis? Duplex est opinio, prima, communi consensu Theologorum recepta, docet solum esse peccatum ratione negligentia, quod ea ratione probatur, quia nullum est peccatum, nisi sit voluntarium; ac ignorantia credendorum, nisi sit cum negligentia coniuncta, voluntaria non est. Secunda opinio affirmat ignorantiam rerum credendarum esse per se peccatum: quod sic colligunt, quia negligentia in sciendis rebus Fidei ideo est mala, quia res Fidei scire debemus. Deinde ommissio iusti, & debiti præcepti per se est mala, & non ratione negligentia: quin potius negligentia censetur mala; quia mala est ipsa ommissio præcepti: sed ignorantia rerum credendarum, est iusti ac debiti præcepti ommissio, ergo est per se mala. **H**æc opinantium varietas nata est ex alia controversia, qua quæritur, An actus exterior, id est, alterius facultatis, quam voluntatis; quando sunt ex re obiecta mali, sint per se peccata, an verò, quia voluntarij sint, ideo sint in culpa, & vitio? de qua quæst. 1. libro tractatus cap. 12. q. 3. or 4. Porro cum multorum Theologorum opinio doceat huiusmodi actus esse malos, quia sunt voluntarij, ideo in præsentia similiter ignorantiam credendorum plerique volunt, non esse per se peccatum, sed tantum ratione negligentia, unde est voluntaria. Ego verò in eo libro tradidi, requiri quidem ad rationem culpæ voluntarium, & liberum, tanquam conditionem sine qua nulla culpa, peccatumque esset rationem, qua aliquid est per se malum; non ex voluntario, & libero sumi, sed ex ordine, & respectu rationis, nimirum, quia sit rationi dissentaneum, ut potè regulæ moris contrarium. Nec enim (Verbi Gratia) furtum in culpa, & peccato esset, si voluntario careret: At verò non quia voluntarium, ideo est malum rationis. Sed quia per se à ratione dissentit; & cum ipsa ratione pugnat; &

pro, & lege singuli teneantur? **R**espondeo: si de ijs loquamur, qui nondum sunt ad Christi fidem, & religionem cõversi, non eos præcepto compelli ad credendum, confessum atque fidem Christi si bi promulgatam audierint, non enim prudentis est statim audita credere: sed cum primum prudentia, & ratio incipit præscribere, esse credendas auctoritates res Fidei, incipiunt lege, & præcepto teneri, ita ut eas credere debeant, qui audierint: ut cum res Fidei proponuntur tanquam admodum credibiles, miraculis, testimonijs, exemplis, rationibus, signis, & coniecturis non paucis confirmatæ. Si verò loquamur de fidelibus, & pijs hominibus qui iam fidem Christi susceperunt; præceptum credendi vim habet obligandi eos, ita ut actum credendi explicitum, vel implicitum elicere debeant eo tempore, quo charitatem, quam ante peccando amiserunt, recuperare per veram cordis poenitentiam lege, & præcepto coguntur: nam actus charitatis, & poenitentia, quo peccator ad divinam gratiam redit, est coniunctus cum actu spei, quo, secundum Dei promissionem, veniam peccatorum speramus. Spes autem non est sine fide. **S**ed **Q**UÆRITUR, An fidelis, qui est gratia, & charitate Dei præditus, ita præcepto fidei teneatur, ut debeat certo aliquo tempore fidei actum elicere? **R**espondeo, actum fidei esse nobis imperatum à Deo tanquam remedium necessarium ad iustificationem impij, tum fidelis, tum infidelis: Et proinde mandatum credendi tunc inducit obligationem, cum impius lege, & præcepto compellitur ad iustitiam adimplendam: qua obtemperata, præceptum fidei non habet amplius vim obligandi, ut remedium ad iustificationem, habet tamen ut est præceptum virtutis theologicae: quia in iis facile non fit, ut ait Basilius. 2. q. 22. a. 1. dub. 2. designare tempus certum, quo obligat præceptum credendi, ut est actus virtutis: Satis probabiliter dicitur speciale tempus, quo quis credere debet, esse quando tentationes insurgunt, quibus tentatur fides hominis; ita ut certo tempore fidei actum elicere debeamus, semper tamen eo præcepto tenemur, ne aliquid contra Fidem credamus. Et idè iuris est de præcepto spei & charitatis.

Septimò Quæritur, quando iam præcepto cõfidenti Fidem obligemur? **R**espondeo, quando cumque præcepto compellimur ad excitandos alios ad Fidem; ad iuvandos eos in Fide suscipienda; ad confirmandos eos, ne à Fide deficiant: item, quando cumque præcepto cogimur alios docere res Fidei, & religionis Christianæ, & Catholice: Item, quando cumque debemus offensionem aliorum de vitare, ne si Fidem cælemus, nos Christianos esse negare videamur. Præterea, quando cumque nobis imminet probabile periculum, ne Fidem abnegemus, præcepto compellimur ad Fidem cõfidentiam. Insuper, quando cumque ita obligamur, ut religionis actum præstare nos oporteat, hoc est, debitum cultum; honorem, & venerationem vni verò Deo tribuere, eo ipso tunc præcepto cogimur Fidem saltem implicitè professeri, verbo nimirum, vel factò, vel signo: nam ipse religionis cultus quædam est Fidei implicita professio.